

Aleksandra Gojkov Rajić*
Marijana Paprić**

*Univerzitet u Beogradu,
Fakultet za obrazovanje učitelja i vaspitača,
Beograd, Srbija*

INTERNET PROSTOR – NEISCRPNI IZVOR ZA UČENJE STRANIH JEZIKA

Rezime: Brzi razvoj informacionih tehnologija u vremenu koje se menja otvara niz novih mogućnosti u sferi obrazovanja, uključujući i nastavu stranih jezika. U tom smislu u radu se istražuju mogućnosti primene interneta u nastavi nemačkog i ruskog jezika kao stranog. Daje se pregled relevantnih internet izvora za učenje i poučavanje pomenutih jezika, analizira se kvalitet ponuđenih sadržaja i vrši njihova klasifikacija prema tipu građe, načinu prezentacije i pristupu u usvajanju jezičkog i govornog materijala. Cilj rada je da se ukaže na brojne mogućnosti koje internet izvori pružaju za razvijanje i usavršavanje jezičkih veština, da se ponude instrukcije za selekciju ponuđenih materijala, kao i da se na konkretnim primerima pokaže kako se internet sadržaji na kreativan način mogu koristiti na nastavnom času i van njega.

U radu se primenjuju deskriptivna, analitička i komparativna metoda. Deskriptivna i analitička metoda koriste se pri opisu, proceni kvaliteta i klasifikaciji internet građe, dok se pri upoređivanju rezultata analize nemačkih i ruskih izvora koristi komparativna metoda. Rezultati istraživanja ističu prednosti i ukazuju na izvesna ograničenja u primeni interneta u nastavi stranih jezika, nude preporuke za odabir internet građe, kao i instrukcije za rad sa odabranim jezičkim materijalom na konkretnim primerima.

Ključne reči: *internet izvori, strani jezici, nemački jezik, ruski jezik*

* aleksandrigojkovrajic@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-7794-0565>

** <https://orcid.org/0000-0002-3946-0405>

Uvod

U savremenom obrazovnom kontekstu, koji je nastao kao posledica novih pristupa učenju zasnovanih na participativnoj epistemologiji u didaktici (Stojanović & Gojkov, 2024) i njihovog uticaja na globalni paradigmatički preokret u razumevanju društvene uloge i funkcije znanja i obrazovanja, pokrenutog teorijskim diskursom poststrukturalizma ili postmoderne u filozofiji obrazovanja i tendencijom kritičko-emancipatornih struja, očekuje se inaugurisanje smernica o tendencijama emancipacije sapostojanja mnoštva perspektiva, kao suštinske i osnovne postavke postmoderne filozofije obrazovanja. Od brojnih teorijskih perspektiva koje ovaj kontekst, koji se širi, uključuje (Stojanović & Gojkov, 2024), za ovaj rad najznačajniji su zahtevi za načinima prenosa kontrole sa nastavnika na studenta i personalizovano učenje, odnosno akademske i emocionalne prednosti deljenja kontrole sa studentima, pružanje prilike da oni dizajniraju i vrše procenu svog učenja, kao i personalizacija. U tom smislu je neophodno imati u vidu uticaj promene u širem kontekstu na novu kulturu učenja u kojoj se sve više pažnje poklanja samodeterminaciji i samoregulaciji učenja uopšte, te time i učenju stranog jezika. Ovi konstrukti tesno su vezani za pomenute tendencije kritičko-emancipatornih struja, koje potenciraju ideju autonomije i pitanje intelektualne autonomije povezano sa konceptom proklamovanim ciljem doživotnog učenja i kompetencijom “učiti kako se uči”. Pomenuti aspekt promena izražen je potrebom za razvojem ključnih kompetencija, koje podrazumevaju bolje upravljanje vlastitim učenjem, pristup učenju, društvene i međuljudske odnose i komunikaciju, motivaciju itd. i uticao je na potrebe za promenom nastavne prakse. Kao značajan element nove kulture učenja i poučavanja ističe se autonomija učenja, koja se definiše (Holec, 1981: 3) kao sposobnost onoga koji uči da preuzme odgovornost za vlastito učenje, čime se ukazuje na to da ova sposobnost nije urođena, već stečena, odnosno nastala kao rezultat formalnog učenja, odnosno na sistematičan način. U tumačenjima teorijskog konteksta pomenuti osnovni princip autonomije posmatra se kao pomeranje fokusa sa predavanja na učenje, te je u centru pažnje student, sa naglašavanjem da efikasno učenje podrazumeva rast autonomije studenata u pogledu procesa i sadržaja učenja, uz naglašavanje konstatacije da put ka autonomiji kod većine studenata podrazumeva neophodan uvid, stimulisanje i smernice dobrog nastavnika (Little, 2004: 24). Učenje korišćenjem mogućnosti koje nude IKT dobro se uklapa u prethodno skicirani kontekst nove kulture učenja i poučavanja, te će se u radu posmatrati pitanje korišćenja sadržaja IKT za učenje stranog jezika, za koje se smatra da mogu biti korisni materijali, tj.

sredstva u usvajanju autonomije u pristupima učenju stranog jezika. Pošavši od nalaza prethodnih istraživanja (Little, 2004) koja konstatuju da se IKT nedovoljno koriste u ovoj oblasti, kao i da za to postoje razlozi, koji se, uglavnom, odnose na nedovoljne mogućnosti personalizacije, tj. primerenosti sadržaja i strukture, što destimuliše studente pri korišćenju istih (Bagheri, 2018), u radu se nude primeri za moguću implementaciju sadržaja sa interneta za obogaćivanje nastave stranih jezika. Brzi razvoj IKT doveo je do prodora interneta u sferu obrazovanja i otvorio neslućene mogućnosti za učenje stranih jezika, omogućavajući pristup stvarnom jeziku u meri koja nikada do sada nije bila zamisliva. Ovo je izuzetno važno kada se na umu ima činjenica da je jezik praktičan i da je njegova osnovna funkcija i smisao komunikacija. U tom smislu je i glavna motivacija studenata usmerena na to da mogu da komuniciraju na jeziku koji uče. Za razliku od prethodnih vremena, kada je osnovni i jedini izvor za učenje stranog jezika bio udžbenik ili, eventualno, neka knjiga, danas je svakom studentu i nastavniku na raspolaganju mnoštvo sadržaja među kojima mogu vršiti izbor prema svojim potrebama, naklonostima i interesovanjima.

Među pomenutim sadržajima mogu se naći oni koji su posebno namenjeni učenju stranog jezika – elektronski rečnici, gramatike, video prilozima sa tumačenjem jezičkih pojmova, vežbe koje mogu biti i interaktivnog karaktera, odnosno od kojih se može dobiti povratna informacija o tome koja su rešenja ispravna, a koja ne, a ponekad i ispravna rešenja, kao i različite veb-aplikacije i alati za samostalno učenje jezika (v. šire: Ristić, 2019).

Pored navedenih, na internetu se mogu naći i drugi sadržaji koji, iako im to nije osnovna namena, mogu poslužiti za učenje stranog jezika. U tu svrhu se mogu koristiti igrani i crtani filmovi, dnevna štampa, pesme, reportaže, dokumentarne emisije, videi o oblastima i mestima na govornom području jezika koji se uči, diskusije o različitim temama, reklame, audio knjige, snimci pozorišnih predstava, radio drame i pričaonice. U nastavku izlaganja nude se konkretni primeri kako se pomenuti sadržaji mogu uspešno koristiti u nastavi, ali i u samostalnom učenju nemačkog i ruskog jezika van nastave.

Dokumentarni prilozima i reportaže

Posebno zanimljiv sadržaj predstavljaju video reportaže i dokumentarni prilozima o oblastima i mestima na govornom području jezika koji se uči. Zbog svoje prirode ovakvi sadržaji obično se primenjuju na srednjim i višim etapama učenja, ali ukoliko su manjeg obima i adekvatno didaktizirani, mogu se koristiti u svim fazama učenja. Navedeni prilozima pored jezičkih sadržaja i elemente kulture,

te u tom smislu imaju i saznavnu vrednost. Oni su sami po sebi veoma zanimljivi, te doprinose pozitivnoj atmosferi i motivaciji za učenje.

U radu sa studentima može se poći od nekog videa koji navodi omiljene turističke destinacije kao što je *Regional reisen – die top 10 Reiseziele Deutschlands* dostupnog na: <https://www.youtube.com/watch?v=Vj2f-GhQ3NA>, pa potom istraživati dalje prema pokrajinama, gradovima ili mestima. Svim studentima se na početku može pustiti video i postaviti zadatak da saznaju na osnovu čega su i kako rangirane nemačke pokrajine. Nakon toga se studenti mogu podeliti u zavisnosti od broja u grupe, parove ili pojedinačno prema nemačkim pokrajinama i može im se postaviti zadatak da zabeleže koliko inostranih posetilaca je dotičnu pokrajinu posetilo tokom 2023. godine. Zatim se postavlja zadatak da saznaju i zabeleže koje znamenitosti i osobenosti u toj pokrajini privlače turiste i šta se preporučuje za obilazak. Dužina ovog videa (6:39 minuta), omogućava da se on u toku časa pusti više puta uvek sa fokusiranjem pažnje na novi zadatak. Nakon ovoga mogu se postaviti pitanja na koja treba pronaći odgovore pri sledećem slušanju. Prikupljene informacije se posle prezentuju celoj grupi, a nakon toga se studentima zadaje da na internetu pronađu informacije o mestima koja su pomenuta u videu.

Ovakvo vođenje omogućava preko potrebno ponavljanje slušanja sadržaja, pri kome se razvija veština razumevanja sadržaja koji se sluša. Prikupljene informacije se moraju zapisati i obraditi, te se time unapređuje i veština pisanja, dok prezentovanje prikupljenih informacija podstiče razvoj i uvežbavanje usmenog izražavanja na nemačkom jeziku. Na taj način ovakvi materijali pokrivaju gotovo sve jezičke veštine, a poseban značaj imaju za ispravno usvajanje izgovora i intonacije, pružajući „input“ neophodan za njihovo usvajanje.

Istorijske i kulturološke zanimljivosti

Među sadržajima YouTube kanala za učenje i popularizaciju ruskog jezika „Learn Russian“ – Stanislava Černišova mogu se naći zanimljivosti iz ruske istorije i kulture, beleške iz života poznatih ruskih pisaca, slikara, kompozitora, prilozi o životinjskom i biljnom svetu, gramatičke i govorne teme i obilje drugog materijala za razvijanje i usavršavanje jezičkih veština na ruskom jeziku.

U jednoj od svojih video lekcija Černišov vodi studente na kratku ekskurziju po centru Sankt-Peterburga (dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=2ga6fiOgfus>). Tokom dvanaestominutne šetnje glavnim trgom severne ruske prestonice studenti će saznati kako su nastali najvažniji spomenici

arhitekture u istorijskom jezgru grada – na Dvorskom trgu i ko su bili njihovi graditelji. Upoznaće se sa pojedinostima iz njihovog života – kako su se obreli u Rusiji i postali ruske arhitekte. Naučiće da na osnovu reprezentativnih odlika gradnje i dekorativnih elemenata razlikuju individualne stilove velikih arhitekata. Moći će da kroz kratke priče ispričane umerenim tempom, jednostavnim, savremenim ruskim jezikom, uvežbavaju svoje auditivne sposobnosti i razvijaju veštinu pravilne recepcije usmenog govora na ruskom jeziku. Istovremeno, studenti će ponoviti upotrebu ruskih padeža, posebno predložko-padeških konstrukcija za iskazivanje mesta (lokativ sa predlozima „в“ i „на“), akuzativa bez predloga i drugih.

Praćenje predloženog video priloga olakšavaju ruski titlovi, te se studentima može dati zadatak da u pisanoj formi zabeleže najinteresantnije činjenice iz videa, da podele materijal na smisaone celine i smisle naslov za svaku od njih, da sastave plan u vidu teza ili pitanja ili kratak dijalog u vidu pitanja i odgovora, a zatim da ga izvedu na času. Kasnije studenti mogu dobiti samostalne istraživačke zadatke, recimo da uporede Dvorski trg u Sankt Peterburgu sa Crvenim trgom u Moskvi, da na internetu prikupe podatke o najvažnijim zdanjima i spomenicima na Crvenom trgu i pripreme o tome kratku usmenu prezentaciju, da opišu glavni trg u svom gradu i slično.

Video priče, radio drame, podkasti i pozorišne predstave

Kao nastavni materijal mogu poslužiti i na YouTube-u u velikoj meri zastupljene priče za različite nivoe znanja jezika. Jedan od ovih videa pod naslovom “Glücksgeschichten” (<https://www.youtube.com/watch?v=52asAu2djW0>) donosi sedam kratkih priča koje se mogu obraditi na nastavi. Ovaj polučasovni video sadrži i titlove između kojih su data objašnjenja određenih izraza i fraza iz priča. Studentima se mogu postaviti pitanja za proveru razumevanja, nakon čega im se može zadati da u toku ili nakon slušanja sastave plan priče. Jedan od zadataka mogao bi se odnositi na podelu priča na celine sa odgovarajućim podnaslovima, nakon čega se može zadati da se napiše sažetak priče. Zanimljiv zadatak može biti i da se priče analiziraju u pogledu elemenata kao što su: tema, likovi i mesta. Nakon slušanja se može organizovati aktivnost u kojoj će se studentima podeliti papirići sa imenima likova iz priča koje u vidu uloga treba da predstave ostatku grupe, tako da ostali studenti mogu da pogode o kome je reč. Priče se mogu obrađivati frontalno ili se studenti mogu podeliti u grupe, tako da se svaka grupa posvećuje po jednoj od priča, obrađuje je detaljno i

priprema pitanja za ostale grupe, koje priču slušaju samo jednom ili dva puta, pa se potom organizuje kviz.

Na sličan način se mogu obrađivati i radio drame, koje, budući da su orijentisane isključivo na slušanje, izuzetno podstiču pažnju i razvijaju veštinu razumevanja na sluh, primenjujući obe strategije razumevanja, kako odozdo na gore (razumevanje glasova i reči), tako i onu odozgo na dole (razumevanje konteksta u kome se radnja odvija i pretpostavljanje mogućeg sadržaja za dato okruženje). Za učenje jezika mogu se koristiti i snimci pozorišnih predstava koje su dostupne na internetu. Korišćenje pomenutih resursa posebno je uspešno u radu sa jezički darovitim studentima koji rado prihvataju nestandardne, kreativne oblike rada, kao i šire mogućnosti za učenje jezika uz uključivanje istraživačkih zadataka, analizu književnih dela, negovanje ljubavi prema pozorištu i drugim umetnostima i služe podsticanju motivacije i radoznalosti. Predloženi sadržaji mogu se obrađivati segmentalno ili u celosti na časovima dodatne nastave, kroz projektne aktivnosti, ali i samostalno, uz adekvatno usmeravanje i davanje odgovarajućih metodičkih preporuka od strane nastavnika, razgovora nakon slušanja/gledanja materijala, komentarisanje, diskusiju, iznošenje ličnih utisaka, razgovor o delu i autoru i slično.

Za učenje stranog jezika zanimljiv je i ruski radio podkast „Russian Radio Show“ koji nudi raznovrsne audio materijale za različite nivoe učenja jezika (od A1 do B2-C1) kroz zanimljive emisije, razgovore sa gostima, intervjuje, preporuke za efikasnije učenje kroz stvaranje autentičnog ambijenta za usvajanje stranog jezika, kroz svakodnevno slušanje radio programa i kontakt sa savremenim, živim, razgovornim ruskim jezikom. U emisiji koja obrađuje razgovornu temu «Мой день» (nivo A1) (https://www.youtube.com/watch?v=rS64rZm7_WM), slušaoci se najpre upoznaju sa novom leksikom u vezi sa temom, pre svega sa glagolima koje treba da upotrebe u formi sadašnjeg vremena, a zatim odgovaraju na postavljena pitanja i samostalno pripremaju svoje usmeno izlaganje. Na taj način se kroz priču o dnevnoj rutini istovremeno utvrđuje i gramatika.

Film

Kao dobar primer upotrebe filma u učenju ruskog jezika može poslužiti popularna ruska komedija «Ирония судьбы», za koju se na internetu može naći odabran i didaktički dobro obrađen odlomak (<https://www.youtube.com/watch?v=RBCr2r6cNr4>). Ovaj kratki filmski odlomak, baziran na elementima komedije zabune, može predstavljati uvod, odnosno potencijalni motiv za kasnije samostalno istraživanje sovjetske i ruske filmske produkcije. Studenti

će odgledati odlomak tri puta: najpre sa ruskim titlovima; zatim će odgledati odvojene kadrove i saslušati izgovor svake fraze i izraza u laganom, usporenom tempu, uz odgovarajuća prevodna tumačenja; na kraju će još jednom odgledati ceo odlomak, ovoga puta bez ruskih titlova, kada će moći da razumeju veći deo sadržaja, bez oslonca na prevod. Nakon gledanja video materijala studenti mogu dobiti različite zadatke: da prokomentarišu video, da postavljaju jedni drugima pitanja ili grupno pripreme i izvedu scenu iz filma.

Diskusija

Nastavna praksa pokazala je da primena interneta, kao i živa reč na stranom jeziku, mogu biti snažan podsticaj za aktiviranje pažnje studenata, uključivanje u komunikaciju i samostalnu obradu materijala u pisanoj i usmenoj formi. Uključivanje elemenata strane kulture može biti dopunski impuls za istraživanje, čitanje i upoznavanje sa sličnim sadržajima na internetu. Primena interneta u nastavnoj praksi stimuliše pozitivan odnos prema nastavnim sadržajima i učenju, uz mogućnost samostalnog, istraživačkog i grupnog rada, kao i primenom različitih postupaka i metoda poput problemski postavljenih zadataka za analizu, upoređivanje, dokazivanje ili opovrgavanje određene činjenice ili pretpostavke i iznošenje rezultata sopstvenih istraživanja, dijalog, diskusiju o temama o kojima postoje različiti stavovi i koji zahtevaju argumentaciju, izražavanje slaganja/neslaganja sa stavovima sagovornika, učestvovanje u individualnim ili grupnim projektima i prezentacije na neku od odabranih ili zadatih tema (Shumskaiâ, 2015: 167–168). Navedeni postupci uspešno se mogu primenjivati i u učionici, međutim primena interneta otvara nove i neuporedivo šire mogućnosti za učenje stranog jezika na času i van njega (Ân, 2022; Asratiân et al., 2022; Evtûgina i Samojlôva, 2018; Pîsar', 2021; Shumskaiâ, 2015; Trapeznikova, 2023; Vâzovskaâ et al., 2020). Racionalna i svrsishodna primena internet resursa može doprineti boljoj interakciji međû učesnicima nastavnog procesa, bržem protoku i razmeni informacija i nastavnih materijala i ojačati navike samostalnog operisanja jezičkim i govornim sadržajima predviđenim za čitanje, slušanje i rešavanje jezičkih i komunikativnih zadataka. U tom smislu važno je permanentno usmeravanje i praćenje rada studenata od strane nastavnika, blagovremeno planiranje, definisanje ciljeva i ishoda nastave, maksimalno ekonomisanje vremenom i oslobađanje prostora za konverzaciju, diskutovanje i samostalne aktivnosti studenata. Odsustvo koordinacije sa nastavnikom može dovesti do neželjenih efekata kao što su dezorijentisanost u nastavnim sadržajima, nasumično i besciljno lutanje internet prostorom, kao i opadanje motivacije za učenje stranog jezika.

Važno je istaći da internet resursi za učenje nemačkog i ruskog jezika često nisu jasno strukturisani u pogledu nivoa vladanja jezikom, te je važno da ih nastavnici sami odaberu i prilagode zadatke potrebama grupe u kojoj izvode nastavu. Složenosti zahteva koji se postavljaju pred nastavnike (dodatno istraživanje, analiziranje i obrada velike količine podataka i njihovo prilagođavati potrebama nastave) često doprinose i nedovoljno jasno definisani kriterijumi za procenu kvaliteta internet resursa (Трапезникова, 2023: 255). Zato je u ovom procesu glavni akter nastavnik od koga se očekuje blagovremeno planiranje nastavnih aktivnosti, brižljiv odabir internet izvora i njihovo funkcionalno i dozirano uvođenje u nastavni proces, didaktički adekvatno osmišljavanje zadataka i vežbi za izradu na času i van njega, kao i kontinuirano praćenje rada studenata, njihovo plansko usmeravanje i uvođenje u proces individualnog učenja putem otkrivanja, analiziranja, zaključivanja, kao i razvijanje svesti o sopstvenim mogućnostima i postignućima, kao osnovnog preduslova za stimulisanje motivacije i postizanje boljih rezultata u učenju stranog jezika. U ovako definisanoj i isplaniranoj nastavi, internet resursi mogu puno doprineti uspostavljanju kontakta sa živim jezikom i njegovim izvornim nosiocima, kao sredstvo za individualni pristup i operisanje autentičnim jezičkim materijalom, razvijanje individualnih tehnika učenja i brže i lakše postizanje postavljenih ciljeva.

Zaključak

U ovom radu predstavljen pregled internet izvora za učenje nemačkog i ruskog jezika samo je mali deo mogućnosti i sadržaja koje internet realno nudi. Internet prostor je daleko širi, dublji, i kao takav i dalje nedovoljno istražen i iskorišćen za potrebe učenja stranih jezika. Primeri i preporuke koje se u radu nude rezultat su nastavne prakse i predstavljaju okvirne orijentire i smernice za dalji rad kako nastavnika – praktičara, tako i istraživača u ovoj oblasti. Nastavno iskustvo pokazuje da studenti rado prihvataju internet sadržaje, te da oni doprinose stvaranju pozitivne atmosfere na času, uspostavljanju bolje interakcije između nastavnika i učenika, kao i između samih studenata (Shumskaiâ, 2015), podstiču pažnju, koncentraciju i podižu motivaciju za učenje (Joković, 2018). Istovremeno, internet ostavlja više prostora za individualni rad i pretraživanje izvan časa (Evtûgina i Samojlova, 2018), a neretko i samostalno kreiranje nastavnih sadržaja od strane studenata. Ovi procesi odvijaju se pod budnim okom nastavnika, pri čemu studenti postepeno prestaju da budu samo pasivni konzumenti nastavnih sadržaja i postaju punopravni akteri u nastavnom

procesu, preuzimajući uloge aktivnih saradnika sa relevantnim mišljenjem koji i sami doprinose organizaciji časa, planiranju i realizovanju nastavnih aktivnosti. U ovako osmišljenoj nastavi stranog jezika, koja se bazira na realnim potrebama, željama i očekivanjima onih koji pohađaju nastavu (Vujović, 2019: 86), student se stavlja u samo središte nastavnog procesa, dok nastavnik preuzima ulogu stručnog koordinatora, medijatora i konsultanta za sve studentske aktivnosti (Ristić, 2019: 110).

Literatura:

- Asratiân, N. M., Radionova, S. A. i TSyganova, E. B. (2022). Inoformatšionno-kommunikatšionnye tekhnologii v iâzykovom obuchenii. *Pedagogicheskoe obrazovanie*, 3(8), 233–239.
- Holec, H. (1981). *Autonomy and foreign language learning*. Oxford: Pergamon.
- Joković, J. D. (2018). Rizici virtuelnog sveta za mlade i prevencija zavisnosti od interneta, *Inovacije u nastavi*, 31(4), 145–159. doi: 10.5937/inovacije1804145J
- Little, D. (2004). *Constructing a theory of learner autonomy: some steps along the way*. Publications of the Faculty of Education in Oulu University.
- Bagheri, N. (2018). Critical Thinking and Autonomy in Speaking Ability: A Case Study *International Journal on Studies in English Language and Literature (IJSELL)* Volume 6, Issue 5, May 2018, PP 73–83 ISSN 2347-3126 (Print) & ISSN 2347-3134 (Online) <http://dx.doi.org/10.20431/2347-3134.0605009>.
- Ân, S. (2022). Obučaûšaa internet-sreda kak faktor mobil'nosti v usvoenii znanij po RKI. *Nauka i škola*, 6, 241–247. DOI: 10.31862/1819-463X-2022-6-241-247.
- Evtûgina A. A. i Samojlova, T. I. (2018). Veb-sajty i mobil'nye priloženiâ : obučenie ruskomu âzyku kak inostrannomu. https://elar.rsvpu.ru/bitstream/123456789/30207/1/sprz_2018_7_11.pdf
- Pisar', N. (2021). Ispol'zovanie social'nyh setej v kačestve instrumenta obučeniâ ruskomu âzyku kak inostrannomu (na primere socseti «Vkontakte»). *Vestnik pedagogičeskikh nauk*, 5, 203–211.
- Ristić, M. R. (2019). Model digitalnog nastavnog okruženja za strani jezik struke. *Inovacije u nastavi*, 32(2), 106–121. <https://doi.org/10.5937/inovacije1902106R>
- Stojanović, A. & Gojkov, G. (2024). *Participativna epistemologija u didaktici – drugo izmenjeono i dopunjeno izdanje*. Visoka strukovna vaspitačka i medicinska škola u Vršcu.
- Shumskaiâ, S. A. (2015). Sposoby povysheniâ motivatšii uchastiiâ studentov v onlâin kursakh. In N. I. Almazova et al. (Eds.). *Voprosy metodiki prepodavaniâ v vuze*, 4 (18), (pp. 166–172). Izdatel'stvo politekhnicheskogo universiteta Sankt Peterburg.

- Trapeznikova, O. A. (2023). Internet resursi za usavršavanje onlajn-nastave (na primeru časova ruskog jezika). U N. Blagojević i N. Tatar (ur.). *Učenje u pandemiji – summa utisaka: tematski zbornik radova* [Elektronski izvor] (str. 249–256). Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu. <https://izdanja.filfak.ni.ac.rs/zbornici/2023/ucenje-u-pandemiji--summa-utisaka>
- Vázovskaâ, V. V., Danilevskaâ, T. A. i Trubčaninova, M. E. (2020). Internet-resursy v obučenii ruskomu âzyku kak inostrannomu: ožidaniâ vs real'nost'. *Russian Language Studies*, 18(1), 69–84. <https://cyberleninka.ru/article/n/internet-resursy-v-obuchenii-ruskomu-yazyku-kak-inostrannomu-ozhidaniya-vs-realnost>
- Vujović, A. (2019). Strani jezik struke i profesionalni razvoj vaspitača i učitelja. *Inovacije u nastavi*, 32(2), 80–90. doi:10.5937/inovacije1902080V

Aleksandra Gojkov Rajić
Marijana Paprić

INTERNET SPACE – AN INEXHAUSTABLE SOURCE FOR LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Abstract: The rapid development of information technologies in the changing times opens up a number of new opportunities in the sphere of education, including the teaching of foreign languages. In this sense, the paper explores the possibilities of using the Internet in the teaching of German and Russian as a foreign languages. An overview of the relevant internet resources for learning and teaching the mentioned languages is given, the quality of the offered content is analyzed and their classification is made according to the type of material, the method of presentation and the approach to the acquisition of language and speech material. The aim of the paper is to point out the numerous opportunities that the internet sources provide for developing and perfecting language skills, to offer instructions for the selection of available materials, as well as to show with concrete examples how internet content can be used in a creative way in the classroom and outside of it. Descriptive, analytical and comparative methods are used in the paper. Descriptive and analytical methods are used in the description, quality assessment and classification of internet materials, while the comparative method is used in comparing the results of the analysis of German and Russian sources. The results of the research highlight the advantages and indicate certain limitations in the use of the Internet in foreign language teaching, offer recommendations for the selection of internet materials, as well as instructions for working with the selected language material on concrete examples.

Keywords: *internet sources, foreign languages, German language, Russian language*